

Integrale aanpak van klimaat, energie en leefomgeving

Stichting IKN / Infracampus Harderwijk

Juul Osinga en Thijs Visser
10 september 2020

Aveco de Bondt
ingenieursbedrijf

> Aveco de Bondt

Even voorstellen..

- Vestigingen in: Holten, Amersfoort, Amstelveen, Breda en Eindhoven
- In 2019 vierden wij ons 50-jarig jubileum
- Advies- en ingenieursdiensten in diverse markten en in iedere fase van een project: van planvorming, ontwerp en engineering tot en met realisatie, beheer en onderhoud.
- 400+ adviseurs, ingenieurs, ontwerpers, op het gebied van
- Water & Klimaat (met waterlabel Wareco)
- Bouw & Duurzaamheid (met duurzaamheidslabel Primum)
- Infrastructuur & Ruimte

> Het nieuws van 2020..

Helga van Leur: 'We gaan naar het klimaat van Frankrijk toe'

Meteoroloog Helga van Leur zat dinsdagavond aan tafel bij Op1. "We hebben vaker warmterecords, dat is die verschuiving van het klimaatsysteem. We gaan naar het klimaat van Frankrijk toe."

Gepubliceerd op 12 augustus 2020 07:33

de Volkskrant

NIEUWS BODEMDALING

Huizen verzakken sneller door droogte, schade loopt in de tientallen miljarden

Door de toenemend droge zomers daalt de bodem in verschillende delen van het land veel sneller dan gedacht. Hierdoor komen huizen, leidingen, wegen en andere infrastructuur in gevaar.

Joris Tieleman 8 september 2020, 5:00

Belangrijkste doel Klimaatakkoord uit zicht

30 augustus 2020, 13:10

Het gaat waarschijnlijk niet lukken om in 2030 ongeveer 49 procent minder broeikasgas te produceren in opzichte van 1990. Dat blijkt uit een rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) waarin wordt gevraagd om burgers uit Nederweert een steentje bijdragen aan het behalen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord?

112

Overstromingen, kapotte tv's en kanoën door de straten: onrustige nacht door noodweer in Wezep

14 AUG 2020, 09:11 / UPDATE: 14 AUG 2020, 13:03

Alle duurzame plannen ten spijt: Nederlander gedraagt zich allesbehalve 'groen'

Het klimaatprobleem en duurzaamheid blijven voor veel Nederlanders een ver-van-mijn-bed-show. De overheid slaagt er ondanks talloze beleidsplannen nog nauwelijks in om burgers tot milieuvriendelijker gedrag te bewegen, concludeert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in een nieuw rapport.

David Bremmer 07-09-20, 19:11

Nieuws

16 jun

845.000 nieuwe huizen nodig en dan nog blijft er woningtekort

> Ambities

1. Terugdringen broeikasgassen met 49% (2030)
2. Alle gebouwen duurzaam (2050)
3. Water robuust en klimaatbestendig ingericht (2050)
4. ...
5. ...

Hoe? Via processen zoals DPRA en RES

Waarin ambities worden vertaald naar uitvoeringsprogramma's op lokaal niveau

> Praktijk: uitwerking op wijkniveau

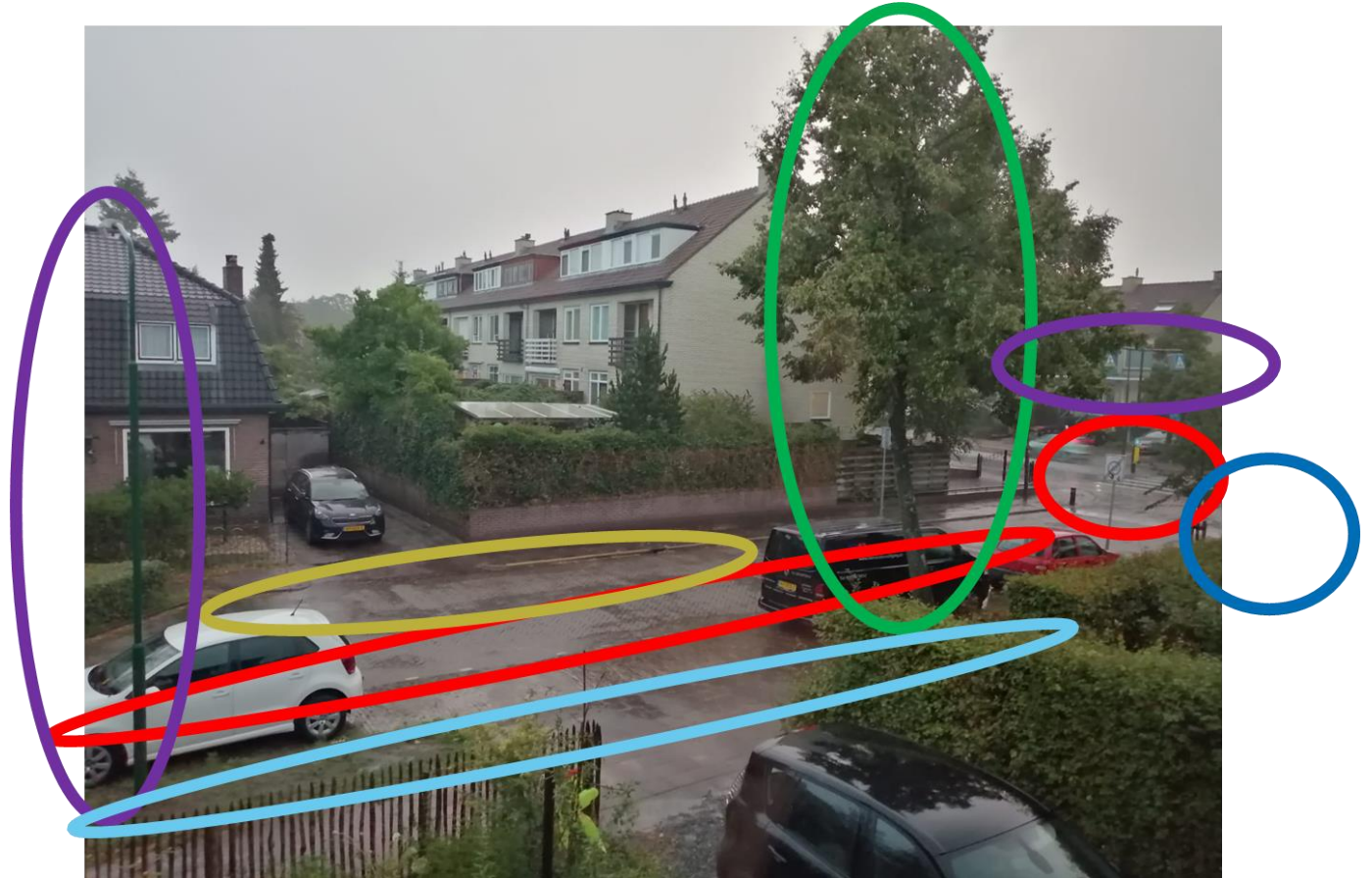

> Wijkniveau: de systeemwereld

De **Fysieke Leefomgeving** bestaat hier o.a uit:

1. Wonen
2. Straatverlichting
3. Riool / Waterafvoer
4. Verkeer: Parkeren en oversteekplaats
5. Beheer en onderhoud bestrating
6. Groen onderhoud
7. Onderwijs (school rechts op foto)

Allemaal verschillende vakdisciplines!

> Wijkniveau: de politieke wereld

En ook nog bestuurlijk
gescheiden systemen:

1. Bewoners
2. Straatverlichting
3. Riool / Waterafvoer
4. Beheer en onderhoud
bestrating
5. Groen onderhoud
6. Verkeer: Parkeren en
oversteekplaats???
7. Onderwijs

Uitdaging om vakwerelden
onderling én met bestuur
te koppelen

Aveco de Bondt

ingenieursbedrijf

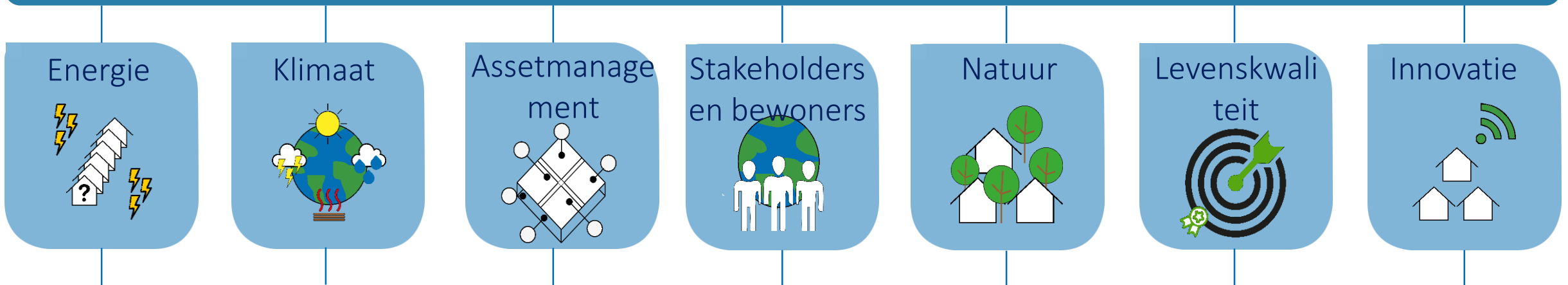
> Het gaat om de verbinding van werelden

> De integrale wijkaanpak

Doel: opgaven vanuit de praktijk combineren middels bouwstenen!

Bouwstenen van de wijk weergeven in GIS-viewer

Analyse

Keuze
strategie

Ontwerp

Realisatie

Beheer

> Integrale aanpak, waarom?

- Gescheiden opgaven gecombineerd uitvoeren (meekoppelkansen)
  - Minder kosten, minder CO2/stikstof uitstoot, minder overlast
  - Meer samenwerking, meer draagvlak, meer vertrouwen in resultaat
  - Beter/duurzamer resultaat
  - Samenwerking 'in de geest van' de Omgevingswet (1 januari 2022)!
- Wat vraagt dat van ons?
  - Vakspecialisten die vertaling maken van concept naar uitvoering
  - Vakspecialisten die verbinding kunnen leggen buiten hun eigen specialisme
  - Afdelingen waarin overstijgend wordt gewerkt
  - Open staan voor samenwerking tussen overheid, markt en maatschappij
  - Cultuurverandering en organisatieontwikkeling

Relatie met DPRA

- Link met 4^e ambitie: Meekoppelkansen benutten
- Risicodialogen naar aanleiding van stresstest afronden in 2020
- Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen
- 2 praktijkvoorbeelden

> Stresstest in 1 dag

- In 1 dag een klimaatstresstest en een (interne) risicodialoog
- Veel disciplines aanwezig
- Laagdrempelig en interactief

Stresstest in 1 dag

- In 1 dag een klimaatstresstest en een (interne) risicodialoog
  - Veel disciplines aanwezig
  - Laagdrempelig en interactief
  - Opbrengst:
    - Bewustwording en kennisdeling binnen en tussen organisaties. (iedereen)
    - Koppeling klimaatadaptatie en duurzaamheidsvisie. (duurzaamheid)
    - Lokaal koppeling tussen klimaatadaptatie en energietransitie. (energie)
    - Doorbreken standaard werkwijze en ontwerpkeuzes. (stedenbouw, civiel en b&o)
    - Inzicht in de visie van inwoners en bedrijven op verantwoordelijkheden en groen. (sociaal en groen)
- Een leuke dag!

> Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

> Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

- Waterbeschikbaarheid
- Waterkwaliteit
- Bodemdaling veenoxidatie

> Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

- Waterbeschikbaarheid
- Waterkwaliteit
- Bodemdaling veenoxidatie

> Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

- Wateroverlast
- Stijging waterpeil
- Versnelde afvoer

> Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

- Wateroverlast
- Stijging waterpeil
- Versnelde afvoer

> Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

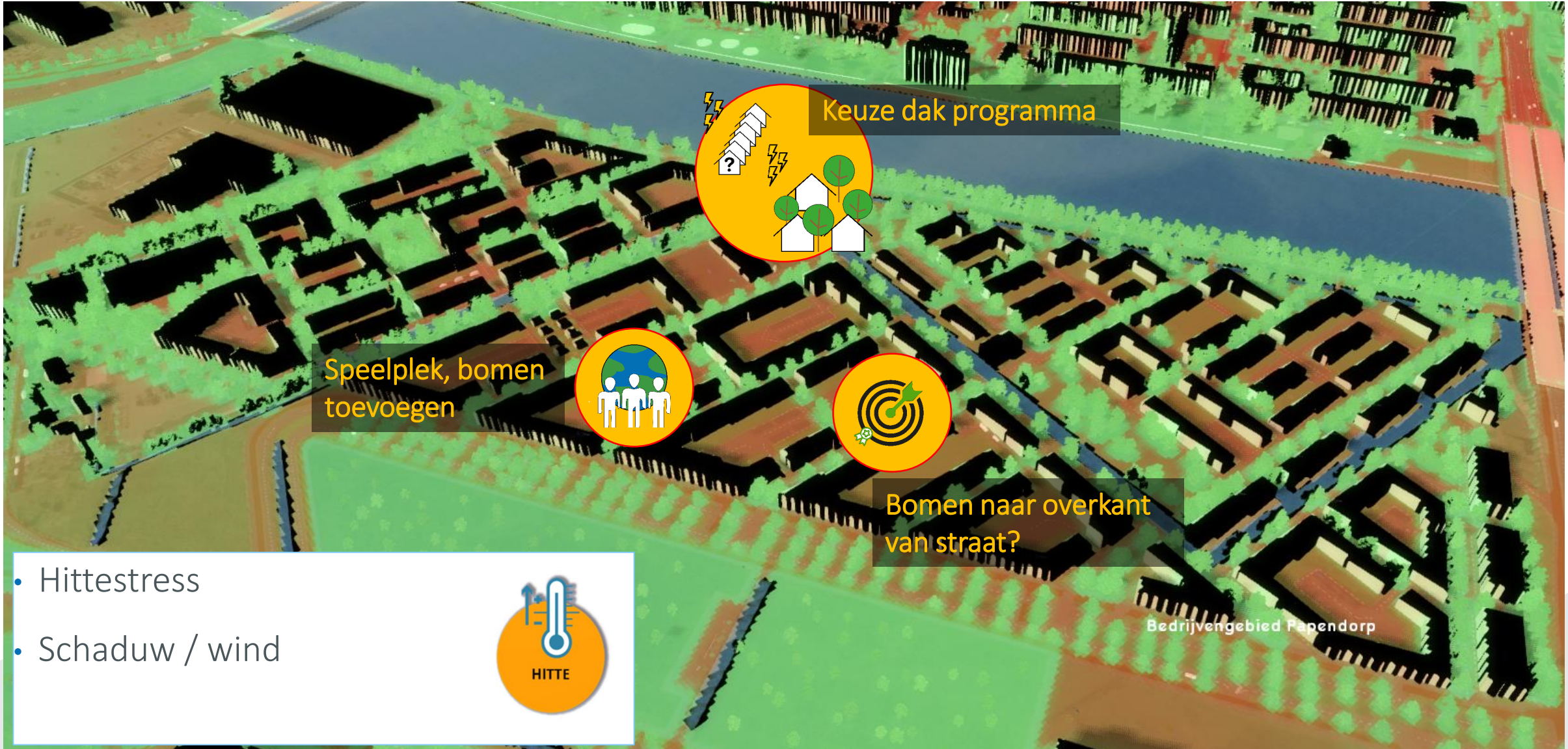
- Hittestress
- Schaduw / wind

Bedrijfsgebied Papendorp

> Klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

Keuze dak programma

Speelplek, bomen toevoegen

Bomen naar overkant van straat?

- Hittestress
- Schaduw / wind

Bedrijfsgebied Papendorp

Onze tips

- Risicodialogen 2020: verken intern de raakvlakken van klimaatadaptatie met andere ontwikkelingen en geef deze een plek in te voeren risicodialogen.
- Geef klimaatadaptatie in alle ruimtelijke ontwikkelingen een plek, door de stresstest, de risicodialoog en de maatregelenstudie uit te voeren.
- Klimaatverandering biedt niet alleen uitdagingen maar ook kansen. Zet een integrale aanpak in om deze kansen te herkennen en benutten.
- Benut instrumentarium van omgevingswet om integraliteit een plek te geven.
- Sluit aan bij lopende processen ter voorbereiding op de omgevingswet.

Vragen

Meer weten?

Juul Osinga (josinga@avecodebondt.nl, 0612804962)

Thijs Visser (tvisser@avecodebondt.nl, 0651085947)

Aveco de Bondt

ingenieursbedrijf